

ที่ นร ๐๕๐๖/๕๑๖๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

อ้างอิง หนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๖๒๗/๗๔๔
ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

ตามที่ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่อง ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก ไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก และเห็นชอบความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปโดยให้กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบประสานการติดตามผลการดำเนินงานในเรื่องนี้เพื่อรายงานให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

๕/๔/๕๐

(นายรองพล เจริญพันธุ์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๐๐ ต่อ ๓๓๒

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๕๐๖๔

www.cabinet.thaigov.go.th (au-1-50-๗-อุคมพร)

ร.ลคร. ๔ ๒๕๕๐ ๒๕๕๐
ผอ.สวค. ๐ ๔ ๒๕๕๐ ๒๕๕๐
ผอ.กลุ่ม ๐ ๔ ๒๕๕๐ ๒๕๕๐
จวค. ๐ ๔ ๒๕๕๐ ๒๕๕๐
ผู้พิมพ์ ๐ ๔ ๒๕๕๐ ๒๕๕๐

เรื่อง รายงานผลการพิจารณา / ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี
กรณีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้คำปรึกษา/ข้อเสนอแนะ/ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี
ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓
เรื่อง ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก

ด้วยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ให้คำปรึกษา/ข้อเสนอแนะ/ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้หารือกับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และเสนอความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการต่อความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนี้

๑. ข้อเสนอเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพชนมเด็ก และฉลากโภชนาการ

๑.๑ ความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กระทรวงสาธารณสุข โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.๒๕๒๒ ควบคุมจัดการปัญหาชนมเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งชนมกรูบกรอบ ดังนี้

๑.๑.๑ ให้ชนมเด็กเป็นอาหารที่มีการกำหนดคุณภาพและมาตรฐาน โดยคำนึงถึงการจำกัดปริมาณไขมัน เกลือโซเดียม และน้ำตาล เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริโภคที่ไม่เหมาะสม

๑.๑.๒ กำหนดให้ชนมเด็กเป็นอาหารที่ต้องแสดงฉลากโภชนาการเพื่อให้ผู้บริโภคมีความรู้และสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเลือกซื้อได้อย่างเหมาะสม ปลอดภัย โดยตัวอักษรบนฉลากต้องอ่านได้ง่าย

๑.๑.๓ กำหนดให้มีสัญลักษณ์ รูปหรือรอยประดิษฐ์ที่ฉลากเพื่อสื่อสาร ให้เด็กหรือผู้ปกครองสามารถเลือกบริโภคได้อย่างเหมาะสม เช่น สัญลักษณ์สัญญาณไฟจราจร หรือสัญลักษณ์อื่น ๆ

๑.๑.๔ ห้ามโฆษณาในฉลากชนมเด็กโดยเฉพาะการโฆษณาแจกหรือแถม ของเล่นและของรางวัล หรือการส่งชิงโชคเพื่อแลกของรางวัล ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการบริโภคชนมเด็ก เกินจำเป็นหรือการหลอกลวงเด็กให้หลงเชื่อ

๑.๑.๕ กำหนดให้มีคำเตือนในฉลากชนมเด็กเพื่อจำกัดมิให้มีการบริโภค เกินกว่า ๒ ครั้งในแต่ละวัน ซึ่งเป็นปริมาณตามคำแนะนำของราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย

๑.๑.๖ ในการดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้ควรดำเนินการในส่วนที่มีความพร้อมในทันทีโดยไม่จำเป็นต้องรอดำเนินการพร้อมกันทุกมาตรการเพื่อมิให้เกิดความล่าช้า ในการคุ้มครองสุขภาพเด็ก

๑.๒ ความเห็นของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เห็นด้วยกับข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และที่ประชุม มีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

๑.๒.๑ การกำหนดให้ขนมเด็กเป็นอาหารที่กำหนดคุณภาพและมาตรฐานตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๒ ควรกำหนดมาตรฐานเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะสั้น ให้กำหนดเกณฑ์การแสดงสัญลักษณ์บนฉลากอาหารบางกลุ่ม และระยะยาว ให้มีการศึกษาวิจัยอาหารกลุ่มเสี่ยงต่อสุขภาพเพื่อกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสม

๑.๒.๒ ที่ประชุมได้มอบให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาพิจารณา กำหนดประเภทของอาหารที่มีผลกระทบต่อสุขภาพเด็กต้องแสดงฉลากโภชนาการและการให้ความรู้แก่ผู้บริโภคต่อไป

๑.๒.๓ ควรกำหนดให้แสดงสัญลักษณ์รูปหรือรอยประดิษฐ์ที่ฉลากโดยสมัครใจก่อนใช้มาตรการบังคับ ทั้งนี้ โดยให้หารูปแบบที่เหมาะสม

๑.๒.๔ การห้ามโฆษณาในฉลากขนมเด็กจำเป็นต้องอาศัยอำนาจตามกฎหมายหลายฉบับ รวมทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากหลายหน่วยงานที่ประชุมเห็นว่าควรดำเนินการในส่วนที่สามารถดำเนินการได้ก่อน

๑.๒.๕ ควรกำหนดให้แสดงคำเตือนในฉลากขนมเด็กโดยใช้ข้อความ “บริโภคแต่น้อย และออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ” เพื่อให้มีข้อมูลทางบวกและทางลบ

๑.๒.๖ กระทรวงสาธารณสุขโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จะออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขเพื่อกำหนดบังคับให้แสดงฉลากโภชนาการและคำเตือนในฉลากขนมเด็กบางชนิดตามที่คณะกรรมการอาหารกำหนด

๒. ข้อเสนอเกี่ยวกับการจำกัดการขายขนมเด็กในโรงเรียนและสถานศึกษา

๒.๑ ความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการ ดังนี้

๒.๑.๑ กำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่งงดการจำหน่ายขนมกรุบกรอบ น้ำอัดลม อาหารที่มีผลเสียต่อสุขภาพเด็ก และปลอดการส่งเสริมการขาย โดยควรส่งเสริมให้จำหน่ายผลไม้และอาหารว่างที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพ

๒.๑.๒ กำหนดให้มีการเรียนการสอนเรื่องการคุ้มครองผู้บริโภคและการคิดวิเคราะห์สื่อตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อให้เด็กสามารถวิเคราะห์และรู้ทันการโฆษณา รวมทั้งรู้ถึงโทษของการบริโภคขนมเด็กที่ไม่เหมาะสม

๒.๑.๓ สนับสนุนให้มีมาตรการกำกับดูแลการขายขนมเด็กทั้งในโรงเรียนและบริเวณหน้าโรงเรียน

๒.๒ ความเห็นของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เห็นด้วยกับข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และที่ประชุมมีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

๒.๒.๑ ควรให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เด็กในการเลือกบริโภคควบคู่ไปกับการส่งเสริมวิจัยและพัฒนาขนมไทยให้มีคุณค่าทางโภชนาการ

๒.๒.๒ ควรกำหนดให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการประกวดกำหนดเป็นตัวชี้วัดคุณภาพโรงเรียน หรือการจัดให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

๒.๒.๓ ควรสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทในการดูแลหรือตรวจสอบการจำหน่ายขนมเด็กบริเวณหน้าโรงเรียน

๒.๒.๔ ควรสนับสนุนกลุ่ม OTOP ผลิตขนมเด็กเพื่อสุขภาพทดแทนขนมกรุบกรอบเพื่อส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งให้มีการประเมินโรงเรียนและสุขภาพนักเรียนสำหรับกรณีการควบคุมไม่ให้มีการจำหน่ายขนมกรุบกรอบทั้งหมดนั้นที่ประชุมไม่เห็นด้วยเพราะเป็นการทำร้ายจิตใจเด็ก ทั้งนี้ ควรพิจารณาบางรายการโดยใช้มาตรการให้ความรู้และจำกัดการโฆษณาแทน

๓. ข้อเสนอเกี่ยวกับการดูแลการโฆษณาขนมเด็ก

๓.๑ ความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รัฐบาลควรดำเนินการเพื่อให้มีการควบคุมการโฆษณาขนมเด็กให้มีความถูกต้องเหมาะสมในด้านช่วงเวลา สาระ และวิธีการนำเสนอ ดังนี้

๓.๑.๑ งดการโฆษณาขนมเด็กในรายการโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น รายการการ์ตูน รายการละครสำหรับเด็ก รายการเด็ก เป็นต้น

๓.๑.๒ งดการใช้เด็ก ตัวการ์ตูน ดารา นักร้อง ศิลปิน หรือบุคคลผู้มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักเป็นผู้นำเสนอสินค้า

๓.๑.๓ งดการส่งเสริมการขายขนมเด็กและการโฆษณาโดยใช้ของแถมหรือของแจก

๓.๑.๔ การโฆษณาขนมเด็กทุกครั้งต้องมีคำเตือนที่ชัดเจน เช่น "ไม่ควรบริโภคขนมเกิน ๒ ครั้งต่อวัน"

๓.๑.๕ หากผลกระทบต่อสุขภาพเด็กทวีความรุนแรง รัฐบาลควรจำกัดการโฆษณาขนมที่มีผลต่อเด็กในช่วงระหว่างอายุ ๐ ถึง ๑๓ ปีในทุกรายการ

ในการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒

๓.๒ ความเห็นของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เห็นด้วยกับข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และที่ประชุมมีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

๓.๒.๑ ที่ประชุมได้มอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการภายใต้กรอบของกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การโฆษณาขนมเด็กที่มีผลกระทบต่อสุขภาพให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์การแก้ปัญหาสุขภาพเด็ก

๓.๒.๒ กระทรวงสาธารณสุขได้ขอความร่วมมือผู้ประกอบการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) กรมอนามัย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ฯลฯ เพื่อทำประชาสัมพันธ์เชิงรุกโดยใช้เด็กเป็น Presenter ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย

๓.๒.๓ การใช้คำเตือนในการโฆษณาขนมเด็กควรใช้ถ้อยคำที่เป็นกลางและเน้นให้มีการออกกำลังกาย

๔. ข้อเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมชนเด็กที่มีคุณค่าทางโภชนาการ

๔.๑ ความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รัฐบาลควรมีมาตรการส่งเสริมให้การผลิตชนเด็กที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ดังนี้

๔.๑.๑ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผลิตชนที่มีคุณค่าทางโภชนาการตามแนวทางของราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และพิจารณาให้สิทธิพิเศษหรือใช้มาตรการทางภาษีที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการผลิตชนที่มีคุณภาพ

๔.๑.๒ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการทั้งด้านธุรกิจชนเด็กและด้านการโฆษณา มีจริยธรรมในการประกอบการ และมีการกำกับดูแลกันเองโดยยึดมั่นร่วมกันว่าเด็ก คือ ทรัพยากรที่สำคัญของสังคมที่จะเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในวันข้างหน้า มิใช่เป็นเพียงจุดขายหรือเป็นเครื่องมือทางการตลาด

๔.๒ ความเห็นของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เห็นด้วยกับข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และที่ประชุมมีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

๔.๒.๑ ควรรณรงค์ให้เด็กเลิกรับประทานขนมกรุบกรอบที่ไม่ให้ประโยชน์ และสนับสนุนให้ผู้ปกครองซื้อขนมที่ถูกหลักโภชนาการ

๔.๒.๒ ควรให้มีการตรวจสอบอย่างจริงจังเพื่อให้ทราบว่าผู้ประกอบการได้ปฏิบัติตามมาตรฐาน และควรมีบทลงโทษที่รุนแรงหากไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน

๔.๒.๓ ควรสนับสนุนให้กลุ่ม OTOP ผลิตชนจากผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้และรัฐบาลได้ภาษีทางอ้อม

๔.๒.๔ ควรมีการดำเนินการเป็นภาพรวมของประเทศ โดยให้มองถึงคุณค่าในการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์มากกว่าค่านิยมของตะวันตก

๕. ข้อเสนอในภาพรวม

๕.๑ ความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กลไกการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยยังไม่มีลักษณะบูรณาการและยังขาดกลไกองค์กรอิสระที่จำเป็นต่อการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อให้การจัดการปัญหาชนเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงควรดำเนินการ ดังนี้

๕.๑.๑ เร่งรัดให้กลไกคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเร็วเพื่อให้สามารถควบคุมการโฆษณาให้มีความถูกต้องเหมาะสมในด้านช่วงเวลา สาระ และวิธีการนำเสนอ

๕.๑.๒ เร่งรัดการจัดตั้งองค์กรอิสระผู้บริโภคโดยดำเนินการตรากฎหมายให้มีองค์กรอิสระผู้บริโภค เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการคุ้มครองผู้บริโภค และสามารถดำเนินการคู่ขนานไปกับหน่วยงานอื่นของทางราชการ

๕.๑.๓ สร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวและส่งเสริมให้ผู้ปกครองรวมพลังเป็นเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการดูแล

เด็กและการบริโภคขนมของเด็ก และเพื่อร่วมรณรงค์และแสดงพลังในการปกป้องเด็กจากภัยที่เกิดขึ้นจากการรับประทานขนมเด็กที่ไม่เหมาะสม

๕.๒ ความเห็นของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เห็นด้วยกับข้อเสนอของสภาที่ปรึกษาฯ และที่ประชุมมีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

๕.๒.๑ ขณะนี้คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติได้ยกเลิกไปแล้วจึงควรมีมติคณะรัฐมนตรีและพระราชบัญญัติอาหารที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

๕.๒.๒ ปัจจุบันมีองค์กรผู้บริโภคหลายแห่ง เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค สมาคมพิทักษ์ประโยชน์ผู้บริโภค เครือข่ายชมรมผู้บริโภคในจังหวัดต่างๆ จึงควรส่งเสริมให้ผู้บริโภครู้สิทธิ และสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้น

๕.๒.๓ การคุ้มครองผู้บริโภคเป็นสิ่งที่รัฐต้องสนับสนุนให้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง ปัญหาขนมเด็กกับสุขภาพเด็ก และเห็นชอบความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการของกระทรวงสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภครับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปโดยให้กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบประสานการติดตามผลการดำเนินงานในเรื่องนี้เพื่อรายงานให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ด้วย

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๐

(นายรองพล เจริญพันธุ์)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ร.ลคร. ๔ เม.ย. ๒๕๕๐
ผอ.สวค.
ผอ.กลุ่ม ๔ เม.ย. ๕๐
จวค.
ผู้พิมพ์